

Bogbranchens samhandelsregler

Journal nr. 4/0120-0389-0025/MES/LKA/JEM

Rådsmødet den 18. juni 2008

Resumé

---

1. Bogbranchen har langt tilbage i tiden anvendt samhandelsregler aftalt mellem forlæggerensiden og boghandlersiden. Reglerne har været præget af dispensationen til at anvende faste priser for bøger. I 2006 blev gennemført en betydelig indskrænkning af fastprissystemet, således at frie priser nu er hovedreglen. Bogbranchen har fulgt op på denne ændring ved at ændre samhandelsreglerne. De ændrede samhandelsregler giver imidlertid anledning til konkurrenceretlige betænkeligheder, men Bogbranchens Fællesråd er indstillet på at løse disse ved afgivelse af tilsagn.
2. Bogbranchens Fællesråd er en sammenslutning mellem Boghandlerforeningen og Forlæggerforeningen, der har til opgave at varetage fælles interesser inden for den organiserede boghandel. Én af Bogbranchens Fællesråds opgaver er at afgøre spørgsmål vedrørende Bogbranchens Samhandelsregler.
3. Bogbranchen har siden 1956 haft en særlig fastprisdiskonktion. Denne diskonktion er gradvist blevet indskrænket, og senest i 2006 foretog Konkurrencerådet en delvis tilbagekaldelse af fastprisdiskonktionen, så et forlag i dag har diskonktion til højst at fastsætte faste priser på 10 pct. af forlagets nye udgivelser i et kalenderår. Hovedreglen på det danske bogmarked i dag er derfor fri prisfastsættelse. De nye regler gælder frem til den 31. december 2010, hvorefter Konkurrencerådet kan tage diskonktionen op til fornyet vurdering, hvis udviklingen tilsiger det.
4. Den 15. juni 2007 orienterede Bogbranchens Fællesråd styrelsen om en række ændringer af Bogbranchens Samhandelsregler. Nogle af ændringerne trådte i kraft den 1. juli 2007 og de øvrige ændringer træder i kraft den 1. juli 2008. Ændringerne i Bogbranchens Samhandelsregler er et resultat af forhandlinger mellem repræsentanter for Boghandlerforeningen og Forlæggerforeningen samt distributionssiden.
5. Det vurderes, at en række bestemmelser i de anmeldte samhandelsregler er konkurrencemæssigt betænkelige.
6. Betænkelighederne gælder såvel oprindelige som ændrede bestemmelser i samhandelsreglerne. Hvad angår visse af de oprindelige bestemmelser vurderes disse at være konkurrencebegrænsende, men som følge af den særlige fastprisdiskonktion har de hidtil været at betragte som accessoriske til de faste priser. Denne betragtning gør sig fortsat gældende men kun for de 10 pct. af nyudgivelserne, hvorpå der kan sættes faste priser. Derfor har styrelsen på ny vurderet bogbranchens samlede sæt af samhandelsregler.
7. Samhandelsreglerne indeholder en bestemmelse om, at boghandlerne skal have en rimelig rabat fra forlagene, og at en rabat på mindre end 25 pct. ikke anses for rimelig. Branchevedtagelser om rabatter er generelt betænkelige konkurrenceretligt. For fastprisbøgerne må det accepteres, at der som hidtil er en regel om, at boghandlerne skal have en rimelig rabat (men uden angivelse af en undergrænse på 25 %), idet samhandelsreglerne pålægger boghandlerne en pligt til at forhandle alle bøger.
8. Dernæst indeholder samhandelsreglerne en bestemmelse, der giver boghandlerne ret til at returnere usolgte bøger i et omfang på mindst 10 % af indkøbet. Konkurrencestyrelsen vurderer, at branchevedtagelser om boghandlernes adgang til at returnere usolgte (kurante) bøger er konkurrencemæssigt betænkelige for ikke-fastprisbøger. Det må være frit, hvad det enkelte forlag vil aftale med kunderne: Om der skal være adgang til at returnere usolgte bøger, i hvilket omfang og på hvilke vilkår. Uden adgang til retur må boghandlerne - som det er tilfældet i andre brancher - tilpasse priserne efter efterspørgslen.
9. Derudover indebærer samhandelsreglerne, at der ved ikke-rettidig betaling skal svares renter af beløbet med en af Forlæggerforeningen fastsat procent. Det vurderes, at en fælles rentesats for alle forlag er konkurrencemæssigt betænkelig, idet rentesatsen kan fungere som en sekundær konkurrenceparameter forlagene imellem.
10. Endelig benyttes betegnelsen cirkapris i samhandelsreglerne, for hvilken det vurderes, at brugen af denne betegnelse er problematisk, idet den af boghandlerne kan opfattes som om, at priserne kun kan variere inden for en mindre margin.

11. Samlet er det således vurderingen, at en række af bestemmelserne i Samhandelsreglerne kan have en samordnende virkning i handelen mellem forlag og boghandlere i Danmark, der kan medvirke til at mindske konkurrencen på bogmarkedet til skade for forbrugerne.

12. På baggrund af disse betænkeligheder, har Bogbranchens Fællesråd afgivet tilsagn i medfør af konkurrencelovens § 16a. Ved en tilsagnsløsning tages der ikke endelig stilling til, om de nævnte bestemmelser i samhandelsreglerne er i strid med KL § 6, stk. 1. Tilsagnene gøres bindende indtil den 31. december 2010.

13. De afgivne tilsagn sikrer for det første, at bestemmelsen om en rimelig rabat på minimum 25 pct. udgår, og at bestemmelsen om en rimelig rabat udgår for så vidt angår ikke-fastprisbøger. Ligeledes udgår bestemmelsen om en fast returprocent for ikke-fastprisbøger på minimum 10 pct. Derudover udgår bestemmelsen om en fælles rentesats fastsat af Forlæggerforeningen, og endelig vil betegnelsen cirkapris blive udskiftet med vejledende pris.

14. Det vurderes, at betænkelighederne omkring de nævnte bestemmelser i Bogbranchens Samhandelsregler herved imødegås.

15. Valget af tilsagnsløsning er primært begrundet i at området af lovgiver, som følge af kulturelle hensyn, er givet en særlig konkurrenceretlig status i form af dispensationen til at anvende faste priser. Denne dispensation er senest meddelt efter 1990-konkurrenceloven i medfør af en overgangsbestemmelse i den nuværende konkurrencelovs § 27, stk. 2, der også bestemmer at afgørelse om tilbagekaldelse skal ske "efter de hidtil gældende regler". Endvidere kan nævnes, at markedet har befundet sig i en liberaliseringsproces, som branchen selv har taget aktiv del i. Endelig bemærkes, at sagen er taget op af styrelsen af egen drift – ikke på grundlag af klage.

Afgørelse

---

16. Det meddeles Bogbranchens Fællesråd, at de afgivne tilsagn vedrørende samhandelsreglernes bestemmelser om brugen af begrebet cirkapris, rabatter, returprocenter og rentesats, jf. samhandelsreglernes §§ 11, 11A, 17, 18 og 25

- gøres bindende, jf. konkurrencelovens § 16a, idet tilsagnene imødekommer de betænkeligheder som bestemmelserne rejser i relation til § 6, stk. 1, i konkurrenceloven, og at de
- gøres bindende indtil den 31. december 2010.

Tilsagn

17. Bogbranchens Fællesråd giver tilsagn om at følgende ændringer i bogbranchens samhandelsregler træder i kraft fra 1. juli 2008 indtil den 31. december 2010:

- Betegnelsen "cirkapris" ændres til betegnelsen "vejledende pris".
- Bestemmelsen i § 11A, stk. 2, om at prisen efter fastprisperioden er en cirkapris, ophæves.
- Bestemmelsen om, at en rabat på mindre end 25 % ikke anses for rimelig, udgår.
- Bestemmelsen om, at boghandleren har krav på rimelige rabatter og leveringsvilkår, indskrænkes til kun at gælde for bøger med fast pris.
- Bestemmelsen om en fast returprocent på minimum 10 procent indskrænkes til kun at gælde for bøger med fast pris.
- Bestemmelsen om en af Forlæggerforeningen fastsat rentesats ved forsinket betaling ophæves.

Sagsfremstilling

Indledning

18. Bogbranchen har siden 1956 haft en særlig dispensation fra forbuddet mod bindende videresalgspriser. Denne dispensation er opretholdt med konkurrencelovens § 27, stk. 2, 2. og 3. pkt., *"En godkendelse, som er meddelt efter konkurrencelovens § 14, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 114 af 10. marts 1993, bevarer sin gyldighed, indtil Konkurrencerådet måtte træffe afgørelse om at tilbagekalde godkendelsen. Afgørelsen træffes efter de hidtil gældende regler."* Om denne bestemmelse udtaler ankenævnet i kendelsen af 31. januar 2005 i sagen Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S mod Konkurrencerådet, og sagen Den danske Forlæggerforening mod Konkurrencerådet, *"Konkurrenceankenævnet har i kendelse af 26. oktober 2000 i sag 00-105.860, Bogbranchens Fællesråd mod Konkurrencerådet, fastslået, at 1990-godkendelsen kun kan tilbagekaldes, hvis de "vægtige grunde", som i 1990 var bærende for godkendelsen, jf. 1989-konkurrencelovens § 14, stk. 1, 2. pkt., ikke længere foreligger."* Dispensationen omfattede indledningsvis alle udgivelser og var begrundet i kulturelle hensyn. Disse hensyn omfatter bl.a. beskyttelse af bogen over for andre medier, beskyttelse af den danske bog i forbindelse med internationaliseringen af kulturliv og underholdningsindustri, beskyttelse af den kvalitetsprægede litteratur, beskyttelse af et righoldigt titeludbud samt beskyttelse af lokalsamfundene gennem et tæt boghandlernet.

19. Igenom de seneste 20 år er bogmarkedet gradvist blevet liberaliseret. Senest - i 2006 - foretog Konkurrencerådet en delvis tilbagekaldelse af fastprisdispensationen, så et forlag i dag har dispensation til højst at fastsætte faste priser på 10 pct. af forlagets nye udgivelser i et kalenderår. Dispensationen blev samtidig begrænset således at fastprisperioden nu kun udgør udgivelsesåret og de følgende 5 måneder. Når en bog kommer i bogklub, skal priserne på andre udgaver gives fri. Der kan ikke fastsættes faste priser på skole- og lærebøger.

20. Begrænsningen i fastprisdispensationen skete på baggrund af en aftale mellem Konkurrencestyrelsen og Forlæggerforeningen. Ifølge aftalen skal de nye regler gælde frem til den 31. december 2010, hvorefter Konkurrencerådet kan tage dispensationen op til fornyet vurdering, hvis udviklingen tilsiger det.

21. Udover forlagenes ret til at fastsætte faste priser på 10 pct. af nyudgivelserne, er bogbranchen også karakteriseret ved henholdsvis en leverings- og en forhandlingspligt. Forlagene har således pligt til at levere til boghandlerne, og boghandlerne har til gengæld pligt til at forhandle alle forlagenes bøger.

22. Den 15. juni 2007 orienterede Bogbranchens Fællesråd styrelsen om en række ændringer af Bogbranchens Samhandelsregler (herefter "Samhandelsreglerne"). Nogle af ændringerne trådte i kraft den 1. juli 2007 og de øvrige ændringer træder i kraft den 1. juli 2008.

Parterne

23. Bogbranchens Fællesråd er en sammenslutning mellem Boghandlerforeningen og Forlæggerforeningen, der har til opgave at varetage fælles interesser inden for den organiserede boghandel. Særligt er det Bogbranchens Fællesråds opgave at afgøre spørgsmål vedrørende bogbranchens samhandelsregler. Bogbranchens Fællesråd består af otte medlemmer - 4 valgt af Forlæggerforeningen og 4 valgt af Boghandlerforeningen.

24. Boghandlerforeningen er en brancheorganisation, der varetager danske boghandleres fælles interesser i forhold til forlæggerbranchen, offentlige myndigheder samt øvrige dele af erhvervslivet. Foreningen har 383 medlemmer.

25. Forlæggerforeningen er en brancheforening, der varetager danske forlags fælles interesser, og fastsætter bl.a. samhandelsregler for handlen mellem forlag og boghandlere. 65 forlag er medlemmer af Forlæggerforeningen. Få store forlag tegner sig for hovedparten af alle bogudgivelserne.

Markedsafgrænsning

Det relevante produktmarked

26. Samhandelsreglerne omfatter bøger, som registreres i Dansk Bogfortegnelse. Importerede bøger er ikke omfattet af reglerne.

27. Det relevante produktmarked kan i hvert fald afgrænses til udgivelse og salg af bøger i Danmark. Konkurrencestyrelsen har tidligere foretaget en mere snæver afgrænsning af bogmarkedet[1], men da en mere snæver afgrænsning ikke vil have betydning for vurderingen af Samhandelsreglerne, kan dette spørgsmål efterlades åbent i nærværende sag.

Det relevante geografiske marked

28. Samhandelsreglerne omfatter boghandlerens salg til slutbrugere i Danmark. Reglerne gælder ikke ved eksport, dvs. for salg til forbrugere bosiddende i andre lande. Dog har Bogbranchens Fællesråd i en fortolkningsmeddelelse[2] udtalt, at

reglerne også omfatter salget af bøger, der eksporteres med henblik på parallelimport til danske forbrugere, fx solgt via internetboghandlere i andre lande.

29. Det geografiske marked afgrænses til Danmark, jf. at Rådet i tidligere afgørelser har fastslået dette,[3] og at der ikke er sket større ændringer på markedet siden. Konkurrenceankenævnet har ved kendelse af 18. august 2004 fastslået, at der ikke foreligger påvirkning af samhandelen i forhold til nabolande.[4]

Konklusionen vedrørende det relevante marked

30. Det relevante marked for vurderingen af Samhandelsreglerne afgrænses til markedet for udgivelse og salg af bøger i Danmark.

Samhandelspåvirkning

---

31. I Konkurrenceankenævnets kendelse af 18. august 2004 (Bogbranchens Fællesråd mod Konkurrencerådet) er der udførligt redegjort for den EU-praksis, der vedrører bogområdet og samhandelsaspektet, og det slås i kendelsen fast, at "Da den danske fastprisordning herefter hverken aktuelt eller potentielt indebærer en væsentlig påvirkning af samhandlen imellem to EU-medlemsstater, falder ordningen uden for anvendelsesområdet for EF-traktatens artikel 81."

32. Kendelsen er stadig relevant fordi afgørelsen især er baseret på det begrænsede danske sprogområde og ikke har relation til faste eller ikke-faste priser. Det er styrelsens vurdering, at markedet ikke har ændret sig, hvorfor det ligeledes vurderes at der i sagen ikke er tale om samhandelspåvirkning.

Konkurrencestyrelsens betænkeligheder

---

33. Samhandelsreglerne, der er optrykt som bilag 1, fastsætter reglerne for handelen mellem forlag og boghandlere. Ændringerne i Samhandelsreglerne er et resultat af forhandlinger mellem repræsentanter for Boghandlerforeningen og Forlæggerforeningen samt drøftelser mellem en teknikergruppe fra forlagsside og direktørerne for de to distributionsvirksomheder Danske Boghandlers Kommissionsanstalt (DBK) og Nordisk Bog Center A/S (NBC).

34. Samhandelsreglerne indeholder en række bestemmelser, der efter Konkurrencestyrelsens vurdering, vil kunne hæmme konkurrencen på det danske bogmarked. Udover ændringerne i Samhandelsreglerne er der visse af de oprindelige regler, som må tages op til vurdering som konsekvens af den liberalisering af bogmarkedet, der har fundet sted de seneste år, hvor hovedreglen nu er fri prisfastsættelse. Samhandelsreglerne omfatter bl.a. regler om rabatter og ret til at returnere usolgte bøger – regler, som må vurderes at være konkurrencebegrænsende, men som har været at betragte som accessoriske til fastprissystemet. Det må derfor vurderes, om disse bestemmelser er acceptable for ikke-fastprisbøger.

35. Ifølge Samhandelsreglerne kan kommercielle aftaleelementer i bl.a. § 17, stk. 3, § 18 og § 25 – hvor det giver mening – fraviges, såfremt pågældende boghandler(e) og forlægger(e) er enige om at aftale noget andet end den generelt gældende bestemmelse.

36. De øvrige bestemmelser i Samhandelsreglerne syntes umiddelbart ikke problematiske. Dette gælder forhold omkring markedsføring, forlagenes informations- og bestillingsdata samt mærkning af bogklubudgaver. Der må dog tages forbehold m.h.t. hvordan de administreres i praksis og om der fremkommer klager. Disse bestemmelser vil ikke blive behandlet yderligere i dette notat.

§ 11, stk. 1 og § 11A, stk. 2 - Cirkapris

37. Samhandelsreglernes § 11 indeholder bestemmelsen: "*Forlæggeren kan ved udgivelsen beslutte, om en bog skal have en fast pris, en cirkapris eller at der ikke skal angives nogen form for detailpris.*"

38. Såvel i de gamle som de nye Samhandelsregler anvendes i § 11 udtrykket cirkapris i forbindelse med beskrivelsen af, at forlæggeren ved udgivelsen kan beslutte, om en bog skal have en fast pris, en cirkapris eller at der ikke angives nogen form for detailpris.

39. Anvendelse af begrebet cirkapris er i denne forbindelse konkurrencemæssigt betænkelig, da formuleringen cirkapris kan fortolkes således, at den angivne pris kun kan variere inden for en mindre margin. Dette kan medvirke til større ensretning af priserne blandt boghandlerne.

40. Samhandelsreglernes § 11A, stk. 2 lyder: *"Den faste pris er bindende i udgivelsesåret og de følgende 5 måneder (fastprisperioden). Derefter er prisen en cirkapris."*

41. Det kan umiddelbart læses således, at der efter fastprisperioden er pligt til at fastsætte en cirkapris = den tidligere faste pris, hvilket kan give den tidligere faste pris på en given bog en normerende effekt for den fremtidige prissætning. Det kan medføre en ensretning af priserne, i modsætning til hensigten om at prisdannelsen skal være fri efter udløbet af fastprisperioden.

§ 17, stk. 3 - Rabatter

42. Samhandelsreglernes § 17, stk. 3, har ordlyden: *"Boghandleren har krav på rimelige rabatter og leveringsvilkår. En rabat på mindre end 25 % anses ikke for rimelig."*

43. Bestemmelsen om boghandlerrabat skal ses i sammenhæng med boghandlernes forhandlingspligt, jf. § 10, stk. 2: *"Boghandlerne har pligt til at forhandle alle bøger udgivet af forlæggerne med undtagelse af skolebøger."* I praksis indebærer forhandlingspligten, at boghandlerne skal være i stand til at skaffe enhver bog hjem til butikken – men ikke at de skal have bøgerne på lager i selve butikken. Boghandlernes forhandlingspligt er knyttet til den kulturpolitiske målsætning om et bredt titeludbud, og den er ikke et nyt element i Samhandelsreglerne.

44. Fælles branchebestemmelser omkring rabatter er som udgangspunkt ikke forenelige med konkurrencelovens § 6, stk. 1. Under fastprissystemet gjorde særlige omstændigheder sig dog gældende. For fastprisbøger er boghandlernes rabat lig med deres bruttoavance. Da boghandlerne samtidig havde pligt til at forhandle alle bøger, var det en forudsætning, at der blev fastsat en rimelig rabat/avance. Samhandelsreglerne indeholdt dog ingen bestemmelse om, hvor stor rabatten fra forlag til boghandler skulle være.

45. Ifølge parterne skal bestemmelsen om rimelig rabat i Samhandelsreglernes § 17, stk. 3, ses i sammenhæng med forhandlingspligten. Parterne anfører, at en rimelig rabat på minimum 25 pct. i praksis generelt er det laveste rabatniveau, som normalt skal til for at gøre det økonomisk rentabelt for boghandlere at hjemtage bøger til videresalg.

46. Det er konkurrencemæssigt betænkeligt, at Samhandelsreglerne indeholder en bestemmelse om, at boghandlerne skal have en rimelig rabat på minimum 25 pct. Bestemmelsen indebærer, at forlagene skal fastsætte en listeprijs til boghandlerne beregnet som nettoprisen, som forlaget vil have, tillagt (minimum) 33 pct., fx vil en nettopris på 300 kr. være direkte forbundet med en listeprijs på mindst 400 kr. Dette vil i praksis virke som en branchevedtagelse om altid at anvende vejledende priser med en avance på minimum 25 pct. af salgsprisen – en mindste videresalgspris. En brancheaftale om en sådan mindsteavance betragtes som en alvorlig konkurrencebegrænsning.

47. I det hele taget er der intet behov for, at Samhandelsreglerne dikterer et krav om rimelig rabat til boghandlerne for så vidt angår ikke-fastprisbøger. Det enkelte forlag må selv bestemme, om det vil give rabat og i givet fald hvor meget og til hvem. Boghandlerne bestemmer selv hvilken avance, de vil have på ikke-fastprisbøger.

48. For fastprisbøger må det som hidtil være en forudsætning, at boghandlerne opnår en rimelig rabat/avance, idet de har pligt til at forhandle alle bøger. Imidlertid er der ingen grund til, at der nu skulle indføres en normering af rabatten/avancen til minimum 25 pct.. Hvis en boghandler mener, at der er givet en for lille rabat på en forhandlingspligtig fastprisbog, har boghandleren mulighed for - som hidtil - at indbringe sagen for Bogbranchens Fællesråd.

49. Samlet kan formuleringen omkring "rimelig rabat" fortsat godkendes for bøger med faste priser. For øvrige bøger må dog gælde samme vilkår som på øvrige konkurrenceudsatte varemarkeder – dvs. fri prisfastsættelse i alle led.

§ 18, stk. 1 - Retur

50. Bestemmelsen i Samhandelsreglernes § 18, stk. 1 har ordlyden: *"Boghandlerne har ret til i hvert års maj måned at returnere til kreditering bøger til et beløb svarende til en procent, der af forlaget er fastsat til ikke under 10 % af det forudgående kalenderårs køb. Dog skal årspublikationer, bogklubbøger, nedsatte bøger, kommissionsartikler, print on demandbøger samt bøger for hvilke det ved ordreoptagelsen er aftalt, at der ikke kan ske returnering, ikke medregnes i opgørelsen over det forudgående kalenderårs køb."*

51. Den mindste returprocent på 10 pct. er ifølge parterne ligeledes afledt af den kulturpolitiske målsætning om et bredt titeludbud. Parterne anfører således, at hensigten med denne bestemmelse *"er at fremme boghandlernes villighed til at hjemtage bøger. Returretten mindsker boghandlerens risiko ved hjemtagningen af en vis titelbredde ved at sikre boghandleren en ret til at returnere usolgte bøger."*

52. Bestemmelsen om mindste returprocenter havde under fastprissystemet sin begrundelse i at sikre en bred lagerføring af bøger, idet fastprissystemet hindrede boghandlerne i at tilpasse priserne efter efterspørgslen, hvorfor de hele tiden oparbejdede lagre af bøger, der ikke kunne sælges (til den faste pris). Regler om retur er derfor fortsat begrundet for fastprisbøger.

53. Samme begrundelse gælder ikke under fri prisfastsættelse. Adgang til at returnere bøger fremmer lagerføringen, men fordyrer samtidig bogpriserne af forlag, og det bør overlades til markedet, dvs. aftaler mellem forlag og kunde, om – og i givet fald i hvilket omfang - der skal gives adgang til retur, eller om forlaget i stedet for skal sælge bøgerne til en lavere pris uden returret. Det sidste er almindeligt på varemarkeder med fri prisfastsættelse, hvor detailhandlerne sælger de indkøbte varer ved at tilpasse priserne efter efterspørgslen. Regler om retur kan derfor give mindre incitament til at tilpasse priserne efter efterspørgslen og derfor begrænse priskonkurrencen.

54. Konkurrencen på ikke-fastprisbøger må derfor fungere som på øvrige varemarkeder, det vil sige uden branchevedtagelser om retur. I kendelsen af den 18. marts 1999 "Foreningen af Grossister i Værktøj og Værktøjsmaskiner ctr. Konkurrencerådet"[5], udtaler ankenævnet blandt andet:

"Ankenævnet tiltræder, at en brancheforenings vedtagelse af vejledende salgs-, leverings- og reklamationsbetingelser – uanset deres vejledende karakter – kan få eller have en sådan betydning for medlemsvirksomhedernes markedsmessige adfærd, at vedtagelsen i sig selv – når der ikke foreligger oplysninger, som kan begrunde en anden bedømmelse – må anses for konkurrencebegrænsende, hvis den omfatter vilkår, som regulerer forhold vedrørende f.eks. pris, tid, kvalitet og service, som i et effektivt marked vil være konkurrenceparametre.

Ankenævnet tiltræder endvidere, at de forhold, der er reguleret i de vilkår i klagers salgs-, leverings-, og reklamationsbestemmelser, som den påklagede afgørelse angår, er sådanne forhold, som i et effektivt marked vil være – sekundære – konkurrenceparametre, og at vedtagelsen af betingelserne med disse vilkår derfor indebærer en konkurrencebegrænsning omfattet af § 6, stk. 1."

§ 25 – Rente ved forsinket betaling

55. Samhandelsreglernes § 25, stk. 1 bestemmer: *"Finder betaling ikke sted rettidigt, skal boghandleren – foruden alle de øvrige med inkasseringen forbundne omkostninger – svare renter af beløbet med en af Forlæggerforeningen fastsat procent, der skal stå i rimeligt forhold til markedsrenten"*.

56. Såvel i de tidligere som i de nye Samhandelsregler bestemmes det i § 25, at der ved ikke-rettidig betaling skal svares renter af beløbet med en af Forlæggerforeningen fastsat procent (der skal stå i rimeligt forhold til markedsrenten). Det er konkurrencemæssigt betænkeligt med branchebestemmelser om en fælles rentesats, idet rentesatsen ellers kunne fungere som en sekundær konkurrenceparameter forlagene imellem. Som fastslået i kendelsen af den 18. marts 1999 "Foreningen af Grossister i Værktøj og Værktøjsmaskiner ctr. Konkurrencerådet" er sådanne sekundære konkurrenceparametre væsentlige for konkurrencen i et effektivt marked.

Tilsagnene fra Bogbranchens Fællesråd

57. På baggrund af forhandlinger mellem Bogbranchens Fællesråd og Konkurrencestyrelsen har Bogbranchens Fællesråd den 14. marts 2008 afgivet en række tilsagn om at ændre Samhandelsreglerne på betingelse af, at Konkurrencerådet træffer afgørelse om at gøre dem bindende og derefter lukker sagen. Tilsagnsdokumentet udgør en integreret del af Konkurrencerådets afgørelse.

58. Valget af tilsagnsløsning er primært begrundet i at området af lovgiver, som følge af kulturelle hensyn, er givet en særlig konkurrenceretlig status i form af dispensationen til at anvende faste priser. Denne dispensation er senest meddelt efter 1990-konkurrenceloven i medfør af en overgangsbestemmelse i den nuværende konkurrencelovs § 27, stk. 2, der også bestemmer at afgørelse om tilbagekaldelse skal ske "efter de hidtil gældende regler". Endvidere kan nævnes, at markedet har befundet sig i en liberaliseringsproces, som branchen selv har taget aktiv del i. Endelig bemærkes, at sagen er taget op af styrelsen af egen drift – ikke på grundlag af klage.

Vurdering af tilsagnene

---

59. Bogbranchens Fællesråds tilsagn medfører, at samordningen mellem de deltagende forlag i forbindelse med deres salg til boghandlerne mindskes. For det første udgår bestemmelsen om, at forlagene skal give boghandlerne en rabat på minimum 25 pct. Dernæst fjernes bestemmelsen om, at boghandlerne skal have ret til at returnere 10 pct. af de indkøbte bøger til forlagene. Endelig fjernes også bestemmelserne om renteberegning ved forsinket betaling, og formuleringen "cirkapris" ændres til "vejledende pris".

Ad § 11, stk. 1 og § 11A, stk. 2 - Cirkapris

60. Bogbranchens Fællesråd har afgivet følgende tilsagn:

- Betegnelsen "cirkapris" ændres til betegnelsen "vejledende pris".
- Bestemmelsen i § 11A, stk. 2, om at prisen efter fastprisperioden er en cirkapris, ophæves.

61. Ændringen i § 11 indebærer, at der ikke længere vil være risiko for, at vejledende priser på bogområdet opfattes som mindre fravigelige end på andre områder. Dermed mindskes risikoen for en ensretning af priserne blandt boghandlerne for så vidt angår ikke-fastprisbøger.

62. Ændringen i § 11A, stk. 2, fjerner risikoen for, at nogen måtte tro, at en fast pris ved udløbet af fastprisperioden skal afløses af en vejledende pris – og at denne vejledende pris tilmed skal være = den tidligere faste pris.

Ad § 17, stk. 3 - Rabatter

63. Bogbranchens Fællesråd har afgivet følgende tilsagn:

- Bestemmelsen om, at en rabat på mindre end 25 % ikke anses for rimelig, udgår.
- Bestemmelsen om, at boghandleren har krav på rimelige rabatter og leveringsvilkår, indskrænkes til kun at gælde for bøger med fast pris.

64. Ændringen af § 17, stk. 3 medfører, at konkurrencen mellem forlagene i forbindelse med deres rabatter til boghandlerne ikke begrænses. For ikke-fastprisbøger kan det enkelte forlag selv bestemme, om det vil give rabat og i givet fald hvor meget og til hvem. For fastprisbøger betyder tilsagnet, at bestemmelsen om en rimelig rabat fastholdes, men at normeringen af rabatten/avancen til minimum 25 pct. udgår. Dermed sikres en vis usikkerhed forlagene imellem, og det undgås, at de 25 pct. bliver et fast og fælles udgangspunkt for forlagenes forhandlinger med boghandlerne.

Ad § 18, stk. 1 - Retur

65. Bogbranchens Fællesråd har afgivet følgende tilsagn:

- Bestemmelsen om en fast returprocent på minimum 10 procent indskrænkes til kun at gælde for bøger med fast pris.

66. Forlagene og boghandlerne vil på baggrund heraf for ikke-fastprisbøger frit kunne forhandle sig frem til, om der skal være adgang til at returnere usolgte bøger og hvilke regler, der i givet fald skal gælde for det. Konkurrencen på ikke-fastprisbøger vil derfor fungere som på øvrige varemarkeder, det vil sige uden branchevedtagelser om retur mv.

Ad § 25 – Rente ved forsinket betaling

67. Bogbranchens Fællesråd har afgivet følgende tilsagn:

- Bestemmelsen om en af Forlæggerforeningen fastsat rentesats ved forsinket betaling ophæves.

68. Ændringen medfører, at der ikke vil gælde nogen aftale om renteberegning ved forsinket betaling, og konkurrencen vil derfor fungere som på øvrige varemarkeder uden branchevedtagelser herom.

Samlet vurdering

69. På denne baggrund er det Konkurrencestyrelsens vurdering, at ændringerne i Samhandelsreglerne med gennemførelsen af de aftalte tilsagn imødekommer de konkurrenceretlige betænkeligheder som styrelsen har med samhandelsreglerne. Samtidig bidrager tilsagnene til at liberaliseringen af bogpriserne gennemføres i overensstemmelse med det tilsigtede, da reglerne blev ændret i 2006.

70. Tilsagnene er gjort bindende indtil den 31. december 2010, henset til at de i 2006 ændrede fastprisregler gælder til denne dato og at det derfor er naturligt at lade tilsagnet løbe indtil da. Herefter vil Konkurrencestyrelsen foretage en fornyet vurdering af tilsagnene, hvis udviklingen tilsiger det.

Konklusion

---

71. Det meddeles Bogbranchens Fællesråd, at de afgivne tilsagn vedrørende samhandelsreglernes bestemmelser om brugen af begrebet cirkapris, rabatter, returprocenter og rentesats, jf. samhandelsreglernes §§ 11, 11A, 17, 18 og 25

- gøres bindende, jf. konkurrencelovens § 16a, idet tilsagnene imødekommer de betænkeligheder som bestemmelserne rejser i relation til § 6, stk. 1, i konkurrenceloven, og at de
- gøres bindende indtil den 31. december 2010.

[1] Jf. Konkurrencerådets afgørelse af den 26. maj 2004 – Udgivelse af billigere bogklubbøger ved samtidig opretholdelse af faste priser på andre udgaver.

[2] Bragt i Bogmarkedet nr. 6/7 1999.

[3] Jf. Konkurrencerådets afgørelse af den 26. april 2000 – Bogbranchens samhandelsregler m.v. samt Konkurrencerådets afgørelse af den 29. marts 2006 – Begrænsning af bogbranchens fastprisdispensations.

[4] Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af den 18. august 2004 – Bogbranchens Fællesråd mod Konkurrencerådet.

[5] Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af den 18. marts 1999 – Foreningen af Grossister i Værktøj og Værktøjsmaskiner ctr. Konkurrencerådet.